

List Saveza lovačkih društava Tuzlanskog kantona

Lovac

Broj 85

Tuzla, mart/ožujak 2020.

Cijena 1,00 KM

Lovac

List Saveza lovačkih društava
Tuzlanskog kantona

Izlazi tromjesečno

Izdavač:
Upravni odbor Saveza lovačkih društava
Tuzlanskog kantona

Za izdavača:
Mensur Alić,
predsjednik UO SLD TK

Redakcija lista "Lovac":
Enver Kurtić (Kalesija)
Salih Terzić (Tuzla)
Mirzet Idrizović (Banovići)
Nusret Kamenjaković (Zivinice)
Ismet Memić (Sapna)
Samed Mehmedović (Srebrenik)
Miralem Djedović (Gradačac)
Hajrudin Imširović (Teočak)
Senad Selimbašić (Kladanj)
Faruk Huskanović (Gračanica)
Mujo Softić (Lukavac)
Almir Suljkanović (Doboj-Istok)
Faruk Mehanović (Čelić)

Glavni i odgovorni urednik:
Mensur Alić

Urednik i lektor:
Prof. Mirzet Ibrišimović

Stručni saradnik:
Selver Pirić

Fotoliti:
B Concept Sarajevo

Priprema i štampa:
"Mikroštampa" Tuzla

Za štampariju:
Šaban Cipurković

Adresa redakcije "Lovac"
Tuzla, Džindić mahala 13.
Tel./fax: 035/258-004
Web site: www.lovaacktk.com
E-mail: info@lovaacktk.com

Račun kod Tuzlanske banke d.d. Tuzla
132-100-03092192-27

Na osnovu mišljenja Ministarstva
za obrazovanje, nauku, kulturu, sport
i informisanje Vlade TK broj
10/1-452-25-2/98 od 28. 08. 1998. god.,
list „Lovac“ oslobođen je dijela
poreza na promet

Šume

najznačajniji prirodni resurs Bosne i Hercegovine

Odlukom Generalne skupštine UN, 21. mart je proglašen Međunarodnim danom šuma kako bi se povećala javna svijest o važnosti svih vrsta šuma i drveća izvan šuma. Podizanje svijesti o vrijednostima i pozitivnim učincima zaštićenih šumskih i planinskih područja ima za cilj i zaštitu biodiverziteta, odnosno očuvanja raznovrsnog šumskog bogatstva. Bosna i Hercegovina ima 2.709.769 hektara šuma i šumskog zemljišta, što čini oko 60% ukupne teritorije države. Šume u BiH su uglavnom nastale prirodnim putem i raznovrsnog su sastava zahvaljujući različitim uvjetima staništa. One predstavljaju najznačajniji prirodni resurs BiH, a svojom ljepotom oduvijek su impresionirale. Šumsku vegetaciju BiH odlikuje izražena heterogenost biljnih zajednica i bogastvo florističkog sastava kao rezultat djelovanja historijskog faktora razvoja vegetacije u prošlosti, specifičnih ekoloških faktora i antropogenih uticaja. BiH ima naročito bogat biodiverzitet, s visokim nivoom raznovrsnosti biotopa i velikim brojem endemskih biljnih vrsta (5.000 vrsta vaskularnih biljaka i 30% od ukupne endemske flore na Balkanu). Šume u planinskim područjima BiH se odlikuju relativnom očuvanošću šumskih ekosistema, tj. njihovom prirodnošću u odnosu na šume srednje i zapadne Evrope.

Teško je pobrojati sve korisne funkcije koje šume imaju: najsloženiji su ekosistem na Zemlji (pokrivaju 31% ukupne kopnene površine planete), čuvari su više od 80% biološke raznolikosti Zemlje, imaju značajan doprinos reguliranju klime i razine stakleničkih plinova koji uzrokuju klimatske promjene, štite zemljište od erozije, najefikasnije su u skupljanju ugljičnog dioksida i tvornice su kiseonika pa tako predstavljaju idealan filter prečišćavanja zraka. Zahvaljujući šumama imamo zdrave i kvalitetne vode u BiH, jer šume služe i za pročišćavanje podzemnih i površinskih voda i štite akumulacije pitke vode od zagađenja. Kod dugotrajnih kiša i pljuskova s velikom količinom vode i kod topljenja snijega, šume akumuliraju velike količine vode koju kasnije polako otpuštaju, tako da šume dobrim dijelom sprečavaju poplave. Šume su i izvor prihoda za značajan dio stanovništva BiH. Naše šume su stanište brojnih ugroženih biljnih i životinjskih vrsta.

Zbog svega toga šume predstavljaju resurs čijoj zaštiti i očuvanju treba posvetiti punu pažnju, kako bi i generacije nakon nas uživale u blagodatima šuma. Šume imaju ključni značaj za kvalitet života čovjeka i o njima direktno ovisi život oko 8 milijardi ljudi na Zemlji. Četvrtina šuma, nestalih unatrag 10.000 godina, uništena je u posljednjih nekoliko decenija. Poražavajući i alarmantan podatak je da se svake godine uništi oko 13 miliona hektara šume. Osim nekontrolisane sječe na nestanak šuma utiču i klimatske promjene, poplave i odroni zemlje te veliko ispuštanje ugljičnog dioksida u atmosferu zbog neumjerene ljudske pomame za profitom. Umiranje šuma je i umiranje čovjeka i zato je afirmiranje ekološke etike u službi budućnosti čovječanstva. Time su još značajnije obaveze onih koji se bave gospodarenjem ovim resursom. Lovci su upravo oni koji direktno brinu o bioraznolikosti, prepoznaju vrijednost šumskih ekosistema i aktivnostima značajno doprinose zaštiti šuma jer su izravno mjesto djelovanja lovca.

2 Lovac Mart 2020

Vanredna Skupština Savez LD TK kupio, uredio, opremio i zvanično počeo s radom u novim prostorijama

Na osnovu hitnosti, odnosno ukazane potrebe, krajem januara je održana vanredna sjednica Skupštine Saveza lovačkih društava Tuzlanskog kantona, uz prisustvo gotovo svih 37 delegata. Skupština je donijela historijski

značajnu Odluku o kupovini poslovnog prostora za smještaj i rad SLD TK. Realizacijom ove Odluke Savez je po prvi put i u godini kada obilježava 25 godina postojanja i uspješnog rada, prestao biti podstanar.

Novo prostorije su uređene i opremljene pa je Savez LD TK u njima zvanično počeo s radom, a nalaze se u Tuzli, na Brčanskoj malti, u ulici 15. maja bb u Tržnom centru Sjenjak (na fotografiji).

Selver Pirić
Sekretar SLD TK

Radni sastanak sa ministrom MUP-a TK

Delegacija Saveza lovačkih društava TK, predvođena sa Alić Mensurom, predsjednikom SLD TK, održala je radni sastanak u MUP-u TK sa ministrom Brkić Sulejmanom. Tema je bila problematika registracije oružja, odnosno zamjene oružnih listova, a iz bitnog razloga što veliki broj lovaca ima izvjesnih poteškoća prilikom zamjene oružnih listova s isteklim rokom važenja. Sastanak je bio neophodan kako bi se uspješno

usaglasili stavovi i pronašao zajednički način rješenja koji će pomoći lovcima i policijskim službenicima, a praktično sve bilo u skladu s procedurom predviđenom Zakonom o nabavljanju, držanju i nošenju oružja i municije TK.

Selver Pirić
Sekretar SLD TK

2020 Mart Lovac 3

Neke od aktivnosti Lovačkog društva „Zelemboj“ Banovići

Protiv krivolova

Krivolov je veliki problem svih lovačkih društava pa tako i LD „Zelemboj“ Banovići koje se bori da osujeti krivolovce u svojim kriminalnim namjerama. U posljednja dva mjeseca lovci Društva su pronašli veliki broj zamki za divljač (13 čeličnih sajli) na širem rejonu Željova i Pribitkovića. Zamke su uklonjene a lovci intenzivno i stalno tragaju za krivolovcima kako bi ih priveli pravdi da bi odgovarali za ove nečasne radnje kažnjive po Zakonu o lovstvu. Slučaj je prijavljen Policijskoj stanici u Banovićima, a zamke su pronašli i kriminal prijavili mladi lovci: Varešević Azmir, Akšamović Ermin, Bojić Mensur, Arnautović Teufik i Huremović Senad.

Zimska prihrana divljači

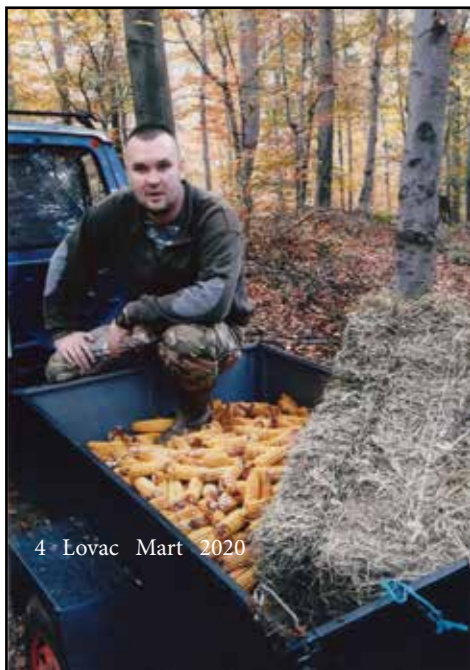
Ne čekajući snježni pokrivač lovci LD „Zelemboj“ Banovići, u skladu s Godišnjim planom gazdovanja lovištem, vrijedno rade na iznošenju zrnaste i kabaste hrane za divljač pa su tako napunili postojeće hranilice i solila, a postavili su nove, nadajući se da će prihrana doprinjeti kvalitetu trofejne vrijednosti lovne divljači. Tako su lovci Oručević Muriz i Lisičić Nedžad, u dijelu lovišta

zvanom Radin, obnovili stara i dotrajala hranilišta, a u drugom dijelu lovišta, zvanim Tupino brdo i Bošnjevac, lovci su iznijeli veliku količinu hrane za divljač, u čemu su se istakli Abdulahović Suad i Šefik, Lačić Adel, Lugavić Nihad, Zorić Ibrahim i Abdulahović Damir, koji je rukovodio akcijom kao glavni lovovođa Društva.

Akcije na popravkama i izgradnji lovačkih kuća

Sobzirom da je počela da prokišnjava lovačka kuća u Reviru 1, u rejonu Bošnjevac, LD „Zelemboj“ Banovići je oformilo Komisiju za njenu popravku, u sastavu Abdulahović Ešef, Brkić Ramiz i Rahmanović Suad. Počasni, sedamdesetogodišnji lovac Abdulahović Ešef, član LS „Grad“, stoalr po zanimanju, odmah je pokrenuo akciju saniranja kuće, u kojoj je uzelo učešće više lovaca. Blagovremena popravka i uređenje je spriječilo propadanje ovog lovačkog objekta. Isto tako, Lugavić Šahim zv. Zijo i Abdulahović Ešef, u vlastitoj režiji, sanirali su lovački objekt u rejonu Višnjik te, da bi ga zaštitili od padavina i vjetra, u potpunosti ga ogradili u staklene prozore, a napravili su i četiri drvena kreveta. Osim svega toga, lovci Sekcije „Aljkovići-Seona“ izgradili su lovačku kuću u rejonu Borovci, u koju su nedavno doveli vodu i ugradili prozore, a uredili su njenu unutrašnjost i okolinu. Veliki doprinos izgradnji kuće su dali lovci Džemo, Sifet, Mućo, Belko, Mevludin, Dejo, Caco, zajedno sa lovcima iz dijaspore koji su izgradnju pomogli finansijski.

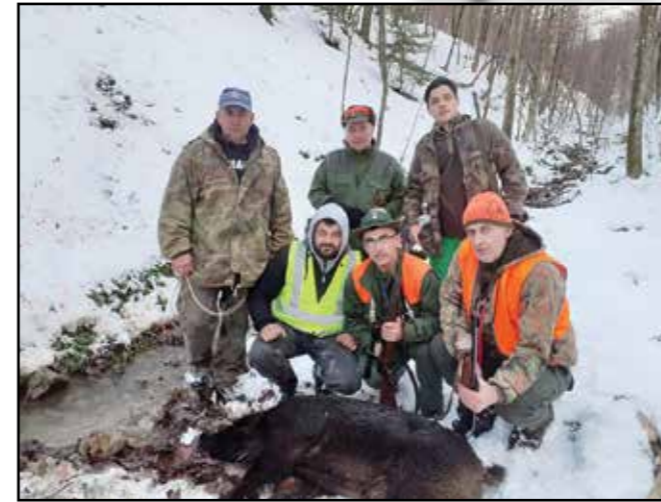
Mihret Herić
Sekretar LD „Zelemboj“ Banovići

4 Lovac Mart 2020

Lovačko društvo „Toplica“ Živinice Zajednički na crnu divljač

Zatvaranje lovne sezone na crnu divljač Lovačko društvo „Toplica“ Živinice je obilježilo zajedničim lovom članova svojih sekcija. Bilo je sreće i u lovu i u druženju. Najviše sreće i umijeća je imao Muratović Edin, predsjednik Sekcije

„Svojat Bašigovci“, koji je vepra odstrijelio u rejonu Miloševac LS „Gračanica“. Dobro raspoloženje je nastavljeno druženjem uz lovački ručak.

Huska Konjević

Lovačko društvo „Toplica“ Živinice

Na prebrojavanju i najstariji i najmlađi

Obavezno prebrojavanje divljači Lovačko društvo „Toplica“ Živinice je obavilo i u brdskim i u nizinskim lovištima u drugoj polovini februara. Učestvovalo je oko 350 lovaca iz svih 7 sekcija Društva., a očevidac sam aktivnosti sekcija „Svojat Bašigovci“, „Dubrave“ i „Živinice“. Na fotografijama su zajedno najstariji lovac i najmlađi poletarac LS „Svojat Bašigovci“: Ligić Mustafa (1946. godište) i Turalić Maid (2010. godište). Prebrojavanje je pokazalo da lovci mogu biti zadovoljni brojnim i zdravstvenim stanjem lovne divljači koja preovladava u lovištima kojima stručno gazduje LD „Toplica“. Nakon prebrojavanja nije izostalo veselo druženje uz lovačke mezetluka.

Huska Konjević

Neke od aktivnosti Lovačkog društva „Jelen“ Gradačac

Nezaboravno druženje

Lovačko veče je omiljena tradicija pa je u veselom druženju protekla i posljednja decembarska noć u dvorani firme Condor u Gradačcu. Odličnu atmosferu, večeru i kompletnu zabavu je pospješila i muzička grupa Condor iz Gradačca, na čelu sa Hajrudinom zv. Hazre, afirmisanim interpretatorom sevdaha, inače članom LD „Jelen“. Da bi sve bilo

na najvišem nivou Društvo je upriličilo i bogatu tombolu. Privukla je posebnu pažnju jer su među nagradama bile i tri lovačke sačmarice. Društvo je doniralo dvije, a trću firma Ribo Lovac iz Gradačca, vlasnika Jašarević Dine.

Uzvratna posjeta lovcima Prače

Krajem januara Lovačka grupa „Novalići“ iz Sekcije „Jasenica“, na čelu sa Osmanović Dinom, uzvratila je posjetu lovcima LD „Dr. Zahid Čaušević“ iz Prače. Na zadovoljstvo oba lovačka društva tradicija ovog druženja traje 12 godina. Domaćin je ova put bila LS „Datelji“, koja je uspješno organizovala hajku uz pogon na divlje svinje. Divljač se izvučla iz obruča ali je druženje bilo nezaboravno, a okončano je uz ručak u lovačkoj kući Visočica Sekcije „Datelji“.

Uzgoj divljači prihranjivanjem

Posljednja zima je bila blaga, bez dubokog snijega pa se divljač mogla kretati u potrazi za hranom, a i brdsko i nizinsko lovište LD „Jelen“ je bogato različitom vrstom hrane, vodom i gustom šumom. Ipak, lovci Društva su prihranjivali divljač i krajem januara u lovište unijeli 1000 kg kukuruza u klipku i 1200 kg soli. Pored toga, sekcije su u vlastitoj režiji unijele oko 2000 kukuruza u klipku i 1000 kg soli.

Nasir izrađuje i donira hranilice

Šakić Nasir, član LS „Centar“, sa lovačkim stažom od preko 40 godina, poznat je i vrstan majstor u izradi hranilica. Neumoran je u izradi hranilica za crnu i srneću divljač, a postavlja ih u zoni djelovanja Sekcije

„Centar“, uz pomoć lovnika i članova Sekcije. Sve to Nasir radi iz ljubavi prema šumi i divljači, a pored doniranja hranilica kupuje so i sijeno i postavlja u hranilice. Svu ovu humanost i naklonost prema prirodi i životinjama je naslijedio od rahmetli oca Ahmeta, poznatog lovca.

Krivolovci koriste kamere

Halilović Mustafa, profesionalni lovočuvar LD „Jelen“, svakodnevno obilazeći lovišta pronašao je foto kameru u lovištu Krečane donje. Krivolovac je kameru postavio na šumsko stablo, a u zoni snimanja je stavio hranu za crnu i srneću divljač. Mustafa je utvrdio da kameru niko nije postavio u dobronamjernu svrhu prebrojavanja divljači, a uvjeren je da je kamera bila spojena s mobitelom te je njen vlasnik tako pratio vrijeme dolaska divljači da bi to zloupotrijebio i krivolovom odstrijelio divljač.

Fahrudin Gromić

Lovačko društvo „Jelen“ Gradačac

Tradicija druženja sa najstarijima 4

U prethodna tri LOVCA bilo je riječi o tome kako LD „Jelen“ Gradačac neguje tradiciju obilaženja svojih najstarijih članova. Rečeno je da to nije tek human čin nego i prilika za druženje sa iskusnim lovcima čiji višedecenijski staž uči najmlađe vještini lova i lovačkoj etici, odnosu prema prirodi i divljači. I dalje se druže, podučavaju, izlaze u lov, obilaze lovišta i pričaju o lovačkim doživljajima i običajima.

Početak februara predstavnici Društva su posjetili Gromić Muharema, člana LD „Jelen“ Gradačac od 1966. godine. Rođen je 1931. godine u Gradačcu gdje i sada živi. Pitali smo ga za zdravlje i pamćenje i da li ponekad ode u lov:

„Spram godina starosti, a nastala mi je devedeseta, veoma sam zadovoljan jer se krećem i pamćenje me služi. Sjećam se lovovanja i običaja lova od prije 50 godina!“

Kažemo mu da smo čuli da je sačuvao pribor za punjenje lovačke patrone i da je s tom municijom lovio:

„Evo, donijeću vam taj lovački pribor. Sačuvao sam ga tako dobro da se i sad može koristiti. Evo vam na uvid kompletan halat. Muzejski primjerak. Pokazuje i kako se prije nije lako dolazilo do lovačke municije. Čuvali smo svaki metak, a na divljač smo pucali s udaljenosti za siguran pogodak. Nema mašanja ni ranjavanja divljači, a nismo htjeli ni odstrijeliti veći broj divljači od dozvoljenog. Čujem da sad ima lovaca mesaroša pa zato nemate zečeva. Takve nazovi

lovce treba disciplinski goniti. Kad god sam to mog'o pravio sam municiju, i to sa zadovoljstvom. Uoči lova žene su nam pripremale hranu za lovački ručak. I to po narudžbi domaćina. Ako se nije stiglo hrana se priprema u sabah, uz kahvu i posljednje pripreme za lov. U lov smo odlazili pješke i okupljali se na dogovorenom mjestu. Imali smo i zavođače kerova. Oni su znali kad će pustiti kerove u lovište, i nikad prije nego što zauzmemo dogovorene čeke. Zna se gdje se koji lovac nalazi, nema podvlačenja ispod tuđe čeke. Nema napuštanja čeke! Tokom cijelog lova vladao je red, poštivali su se uhodani običaji, sve po tabijatu viteškog lova. Teret je biti lovački nemoralan pa današnjim lovcima kažem da će im hobi, zabava lova i druženja biti komotnija, rahatnija i ljepša ako se pridržavaju dobre lovačke tradicije. Njeguajte prijateljstvo, čuvajte i volite šumu, vodu, čist zrak i divljač – mislite na budućnost!“

Enes Bećirbašić
Fahrudin Gromić

Lovačko društvo „Jelen“ Gradačac

Put prijateljstva

Lovci Sekcije „Međida Srednja-Gornja“ matičnog LD „Jelen“ Gradačac ne staju s aktivnostima, a ovaj put grade put koji će povezati dobojsko, gradačačko i gračaničko lovište. Ta dionica puta vodi kroz centar lovišta Skipovac koje je praktično tromeda za ta tri lovačka društva. Put ima od 6 do 7 m širine i prosijeca do sada teško prolazni dio lovišta. Naravno, put će osim lovaca koristiti i ostali stanovnici i turisti. Put skraćuje dionicu od Gradačca prema Doboju i Gračanici. Izgradnju puta je započela Sekcija „Međida

Srednja-Gornja“ pa su se akciji pridružili lovci Gračanice i Doboja, ali i mnogi građani i privrednici koji imaju veoma dobre odnose sa vrijednim i uzornim lovcima Međide.

Bajro Subašić

Neke aktivnosti Lovačkog društva „Tuzla“ Tuzla

Piše: **Selver Pirić**

Kraj lovne sezone na crnu divljač

Sredinom januara je okončana izuzetno bogata, uspješna lovna sezona na divlje svinje. Iako vremenske prilike nisu išle lovcima na ruku jer je većina sezone bila bez snježnog pokrivača, svih pet lovnih grupa je imalo uspjeha jer im je lov bio praćen odstrjelom a druženje bilo na najvišem nivou. Ove činjenice pokazuju da je populacija crne

lovaca LS „Gornja Tuzla“, veliko doprinos realizaciji ove manifestacije druženja dala je i Mesna industrija „Menprom“ (zadužena i za spravljanje lovačkog gulaša), kao i Aktiv žena iz Gornje Tuzle.

divljači u ekspanziji, čemu najviše doprinosi stručno lovno gazdovanje ovom lovnom divljači.

Lovačko veče Sekcije „Gornja Tuzla“

Tradicionalno lovačko veče Sekcija „Gornja Tuzla“ održava po završetku lovne sezone. I ove godine, u prepunom Društvenom domu u Gornjoj Tuzli, pored domaćih lovaca, bili su i lovci iz sekcija „Šićki Brod“, „Brčanska Malta“, „Simin Han“, „Solina“, kao i gosti iz Dobrovoljnog vatrogasnog društva iz Gornje Tuzle. Osim

Proljetno prebrojavanje divljači

Obaveznu akciju prebrojavanja divljači Lovačko društvo „Tuzla“ je ove godine sprovedo u dva radna dana na 12 odabranih ploha, uz učešće oko 1200 lovaca. Nakon prebrojavanja načelno se može procijeniti da Društvo može biti zadovoljno stvarnim brojnim stanjem, gustoćom populacije i

zdravstveno-kondicionim stanjem divljači koja obitava u lovištu na Majevidi. S obzirom da se prebrojavanje vršilo na nivou revira, lovci nisu propustili priliku da se nakon završene lovne sezone svi okupe i prijateljuju na jednom mjestu.

Polaganje lovačkog ispita

Svake godine u februaru, LD „Tuzla“ tradicionalno organizuje i sprovede polaganje lovačkog ispita za lovce pripravnike koji su sa svojim mentorima na terenu završili teorijski i praktični dio obuke, odradili pripravnički staž i na taj način stekli uslove za polaganje lovačkog ispita. Po završetku ispita, Komisija za polaganje lovačkog ispita je imala zadovoljstvo da konstatuje da su sva 24 pripravnika položila ispit i tako stekli puno pravo učešća u svim lovnim aktivnostima.

Neke aktivnosti

Lovačkog društva „Spreča“ Kalesija

Piše: **Damir Huremović**

Sekcija „Tojšići“

Sekcija „Tojšići“ ima 132 člana i od toga osam je počasnih. Da se lovne aktivnosti provode u skladu sa zakonskim obavezama primjer su mnoge akcije lovaca ove Sekcije. Pored što redovno iznose žito za zimsku prihranu divljači, izgradili su pet novih visokih čeka, osam lovačkih kuća, mnoštvo solila i 10

aktivnosti su izvršili sami, ističe Halid Delić, predsjedjednik Sekcije.

Salkina Grupa

U sklopu Sekcije „Tojšići“ djeluje Lovačka grupa na čijem je čelu poznati kalesijski lovac Džananović Salko. Grupa ima 20 članova i svi zajedno, u potpunoj slozi, rade na očuvanju prirode i stvaranju što boljih uslova za opstanak divljači u zoni njihove odgovornosti. Izgradili su desetak solila, nekoliko hranilica (jedna automatska), dvije visoke čeke, a posebno su ponosni na lovačku kuću u Gaju, koju su izgradili vlastitim radom i sredstvima. Redovno iznošenje hrane odmah je rezultiralo odstrjelom vepra u decembru na Pješavici, gdje ni stari kalesijski lovci ne pamte da se ikad odstrijelila a ni vidjela ova vrsta divljači. U Grupi je običaj da se za svaki završetak lova upriliči zajednički

hranilica. U sklopu prostorija poslovno-sportskog centra kupili su poslovni prostor kojeg su pretvorili u kancelariju gdje održavaju sastanke članova Sekcije. Sve ove

ručak, a često uz zvuke violine i saza starih kalesijskih lovaca Barčić Rasima i Halilčević Čazima.

Tradicija zajedničkog lova

Početak januara, u zoni djelovanja LS „Kalesija“, upriličen je tradicionalni zajednički lov kalesijskih lovaca i ovaj put gostiju iz Brčkog, Čelića i Travnika. Istovremeno je to prilika da se u Kalesiji okupe i lovci iz dijaspore, a oni čine trećinu članova u LD „Spreča“ Kalesija. U lovu je učestvovalo oko 200 lovaca, a održan je na lokalitetu Crvene zemlje, Jekine bašče, Brezovače i Vranovca. Završen je uspješno, odstrjelom dva mlada vepra, a strijelci su Selmanović Suljo i Bećirbašić Semir, lovci Grupe „Jajići“. Popodne, po završetku lova, održan je zajednički ručak kod lovačke kuće u Jajićima.

Hasin vepar

Hasan Bećirbašić iz Jajića, član LS „Kalesija“ i počasni član LD „Spreča“ Kalesija, strastveni je lovac i u sedmoj deceniji života i prvi je u svim aktivnostima zaštite

divljači u svojoj Grupi „Jajići“. Do sada je odstrijelio sve vrste divljači, prelijepe srndaće,

lisice zečeve, fazane... Krajem novembra prošle godine, na lokalitetu Strane, iz prvog pucnja je odstrijelio vepra i kako kaže to mu je najdraži odstrjel u dugogodišnjoj lovačkoj karijeri. Hasan još ističe da je i prije imao priliku da lovi vepra na obroncima Majevice pa se sjeća da je krajem sedamdesetih godina, na prostoru Vlasnate kose, ranjeni vepar napao jednog kalesijskog lovca što je bila opomena svim lovcima da opreza nikad nije na odmet i da je najbolje, ako je to moguće, odstrjel okončati prvim pucnjem.

Zimska prihrana divljači

Lovci Sekcije „Kalesija“ zimsku prihranu divljači vrše redovnim iznošenjem žita. U tome prednjače Softić Elvis i Alibašić Senaid, mladi lovci Grupe „Kalesija“. Vlastitim traktorom Elvis je izvukao 15 vreća žita u klipu i 300 kg u zrnju, a koje je donirao Omerović Irfan, lovac iste Grupe. Irfan je na privremenom radu u Austriji ali mu to mnogo ne smeta da prisustvuje nedeljnim

lovovima kada iz Beča krene u petak poslije posla a se vrati se poslije nedeljnog lova. Irfan je već nekoliko puta donirao kupovinu hrane za divljač, a kada god može učestvuje i u svim drugim aktivnostima ove Grupe, prvenstveno u izgradnji lovno-tehničkih objekata.

Sekcija „Gornja Spreča“

Sekciju „Gornja Spreča“ čine lovci Jelovog Brda i Gojčina, a ima 52 člana, od čega sedam počasnih, kao i dva pomoćna člana. Jedna je od organizovanijih sekcija u LD „Spreča“ Kalesija. Teren kojim gazduju je brdsko-planinski i idealan je za lov crne ali i srneće i fazanske divljači. Pored redovnih aktivnosti lovci ove Sekcije su izgradili veliki broj solila i hranilišta za divljač, postavili su dvije automatske hranilice i izgradili su nekoliko visokih čeka. Lovačku kuću, na koju su posebno ponosni, izgradili su na

padinama Visa. Izgradili su je sami i vlastitim sredstvima. Živčić Nedim, lovovoda Sekcije, ističe da im je posebno drago to što je hadžija Šehić Salih, počasni i strastveni lovac u osmoj deceniji života, najzaslužniji za izgradnju pristupnog puta za kuću. U zoni gazdovanja LS „Gornja Spreča“ česti su odstrjeli kapitalnog vepra, kao i trofejnih grla srneće divljači od kojih je nekoliko bilo u medalji, što je pokazatelj dobrog gazdovanja lovištem. Član Sekcije je i Makalić Zuhdija Zuka, jedan od najpoznatijih uzgajivača pasa goniča u BiH. Sekcija je u poslijeratnom periodu dala i predsjednika Društva, rahmetli Bećirović Šemu. Šehić Sead, predsjednik Sekcije, istaknuti lovac i zaljubljenik u prirodu, ističe da članovi LS „Gornja Spreča“ u proljeće imaju u planu velike aktivnosti u cilju zaštite i uzgoja lovne divljači.

Kopljia historije su se vazda lomila u našoj Bosni. Silom prilika, stiješnjena između istoka i zapada, Bosna je iznjedrila hrabre ljude jer se slabost skupo plaćala. Tako je i nož dugo vremena bio oružje i oruđe bosanskohercegovačkog čovjeka. Bojali su ga se mnogi a opjevali rijetki. Tri noža su autentična za Bosnu i ljute Bošnjane, i muslimane i katolike i pravoslavce. U okolini Foče se kovao čuveni nož Šarac pretežno od turpije, šine i sačuvanih turskih jatagana. S tim u vezi, u Foči su za potrebe turske vojske iskivani jatagani koji su bili bolji od prizrenskih, a po kvalitetu su se mjerili s carigradskim. S dolaskom Austrougarske i uvođenjem raznih zabrana, od kojih se jedna odnosila i na nošenje oružja (koje je bilo sastavni dio Bošnjana), ljudi su kriomice prekivali sablje dimiskije i jatagane u noževе, kako bi u tom vremenu beznađa imali kakvu-takvu šansu za samoodbranu.

Šarac, poznati bosanski nož, iskivan je u Sarajevu, Vakuflu, Živinicama, Kalesiji i Derventi, a bio je „sastavni dio nošnje“ i simbol slobodarskog duha bosanskih muskaraca. U Kalesiji su ga iskivali Musto Malčinović, Mehmedalija Suljkanović, Ibro Čorsulić, a najpoznatiji je bio Mustin Šarac Malčinovac. Kovali su ih od raznih materijala do kojih su mogli doći. Ručke su im radili od roga, drveta (oraha, šljive), kože bakra, mesinga. Nerijetko se nož u Kalesiji plaćao dukatima ili se za njega davao dobar ovan.

Čuveni nož Punjar ili Kurtan krajiški, najbolje je iskivan u Pećigradu, a iskivao ih je poznati kovač Mustafa Began. Mogli su se kupiti na pijacama, „ispod tezge“, ili lično naručiti kod kovača. Čekalo se i po nekoliko mjeseci na red da se dobije dobar nož. Iskivan je od šine, kasnije od turpije, puščane cijevi, federa, ali i od starih turskih jatagana. Ručka je rađena slaganjem drveta, mesinga, bakra i kože. Bio je strah i trepet Krajine. U Bosni se vrijeme računa od prije i poslije rata pa su tako neka sječiva iskivana i od vojnih bajoneta i drugih vojnih noževa.

Šklopac ili Koričnjak, treći je nož i ništa manje čuven i opjevan od prethodna dva. Ima blago zavijenu oštricu s okruglom halkom za fiksiranje sječiva i preklopnog je tipa. Kovani su okolini Kreševa, Šipova, Mrkonjića i Vakufa. Specifično za ovaj preklopni nož je to da je bio više pastirski nož. Ručka mu je rađena od ovnujskog roga, a oštrica se iskivala od čega se stiglo. Ručka je bila posebna priča pa

je i dan-danas ostala svojevrsna zagonetka jer je tehnika plehtanja roga mnogima ostala nepoznanica. Rijetki su kovači koji danas znaju zagrijati rog i „ispeglati ga“ (kako to oni kažu u svom kovačkom žargonu) i od njega napraviti ručku. Iskivali su ga poznati kovači u Mrkonjiću, Zonići, koji su bili poznati i po čuvenim kosama vrcarkama. Šklopac je kovao i Marko Rajković. U svakom slučaju dio su naše kulture, običaja i mentaliteta. Sličan nož se iskivao i u južnoj Srbiji i sjeveru Kosova. Naš Šklopac je posebno čvrst, oštar i bez pretjeranih ukrasa. Vjerovatno su se i drugim mjestima kovala sječiva ali najbolji noževi su iskivani u navedenim krajevima i odavali su karakter ljudi i podneblja u kojem su iskivani.

Po starim spisima zadnji primjerak jatagana je iskovan u Sarajevu 1878. od čuvenog kovača Hasana Seria sina Sanenovog. S dolaskom Austrougarske kovanje noževa je zabranjeno, a hapšeni su i zatvarani oni koji bi se usudili da iskuju nož.

Živimo u vremenu koje je za nas postalo turbulentno i prebrzo pa je i fabrička izrada noževa svodena na brzinu i ekonomičnost. Današnji noževi eminentnih svjetskih proizvođača Cold steel, Kershav, Benchmade, Boker, Sog, Buck, Spajderko, Rendall, Puma, samo su dio moje kolekcije od pedesetak noževa, ali u njima nisam našao ono što sam tražio u nožu. Oni, recimo, jesu izrađeni od vrhunskog čelika, nose renomirana imena, ali nemaju onu čeličnu dušu koju imaju Šarac, Punjar, Šklopac. Svaki ris, ogrebotina ili trag čekića na našem nožu je sjećanje na naše pretke kojima je nož bio alat i vjerni pratilac u odbrani života, slobode i časti, a danas smo svjedoci vremena u kojem se mnoga moralna načela pogrešno smatraju zaostalošću. Ovaj tekst nije samo osvrt na naše kulturno naslijeđe nego ide i u prilog činjenici da i moderan lovac sasvim sigurno treba i nož. Nekad je potreban za završnu obradu i rezanje divljači, za rezanje gustog granja, za primremu hrane, a možda i za zaštitu od napada životinja.

Prebrojavanje divljači i druge aktivnosti u lovištu

Neke aktivnosti prije prebrojavanja

Kraj jedne i početak druge lovne godine vrijeme je za utvrđivanje brojnog stanja divljači u lovištu, odnosno izrada dokumenata koji se prave na temelju rezultata prebrojavanja. Sve mjere i aktivnosti planira stručna služba korisnika lovišta, koja izrađuje i sve planske dokumente. Mjere zaštite su prioritet. Stalna prisutnost lovočuvara, ali i lovaca u lovištu odvratit će potencijalne lovokradice. Pri obilasku mogu se odstrijeliti neke vrste predatora, pasa i mačaka skitnica. Tako će se osigurati mir u lovištu, što je jedan od preduvjeta za donošenje na svijet mladunčadi, a trebao bi i spriječiti migracije divljači. Aktivnost provode lovočuvari, ali i svi lovci u lovištu tokom cijele godine, pri čemu intenzitet mjera zaštite treba biti najveći zimi i u rano proljeće. Do proljeća bi trebalo da su završeni radovi na izgradnji i održavanju lovnogospodarskih (LGO) i lovno-tehničkih objekata (LTO), kako bi ih divljač i lovci mogli koristiti. U lovište treba redovito iznositi hranu za prihranu divljači, sol i mineralne dodatke. Uz solila se ostavljaju i lijekovi koje će divljač uzeti zajedno sa solju, što će joj omogućiti da se očisti od eventualnih parazita. Hranu za prihranu divljači treba iznositi sve dok divljač ne mogne pronaći dovoljno hrane u slobodnoj prirodi. U cilju izrade statističkih izvješća o lovu, kao i izvješća o izvršenju plana, potrebno je sumirati štete učinjene na divljači, kao i štete koje je počinila divljač. Interes

lovaca je da štete na divljači budu što manje, jer to automatski utiče na povećanje njezina fonda. I štete od divljači treba nastojati minimizirati, jer je korisnik lovišta za njih odgovoran. Divljač načelno pravi štetu kada je prenamnožena na određenom području, u situacijama nepovoljnih atmosferskih prilika i nedostatka hrane i vode u razdobljima kada joj je najpotrebnija, kao i kada joj hrana nije dostupna (dubok snijeg, led itd.). Objekti na kojim divljač čini štetu su šumske kulture, poljoprivredno zemljište, voćnjaci i sl. Štete od divljači minimiziraju se hitnom reakcijom lovaca, prije svega iznošenjem hrane za prihranu divljači. Mjera kojom se izravno utiče na smanjenje šteta na divljači je smanjenje broja predatora u lovištu. Potreba za većim odstrjelom predatora pojavljuje se posebno nakon oralne vakcinacije lisica, što je umanjilo prirodne gubitke koji su bili uzrokovani bolešću. Lovočuvari će iz lovišta izlučiti i sve na bolest

sumnjive jedinice, neškodljivo ih ukloniti uz primjenu odgovarajućih mjera zaštite, o čemu će izvjestiti službu korisnika lovišta, a ona dalje mjesno nadležnu veterinarsku stanicu. Za svaku vrstu odstrijeljene divljači, koju je potrebno ispitati prije puštanja u promet, potrebno je dobiti potvrdu o zdravstvenoj ispravnosti uzorka, koja se s popunjenom propratnicom ostavlja u pismohrani zajedno s dozvolom za lov.

Prebrojavanje

Najvažniji zadatak, nužan za proces planiranja za predstojeću lovnu godinu, jest utvrđivanje brojnog stanja divljači u lovištu. Broj neke divljači utvrđuje se potpunom i djelimičnom metodom. Koja će biti primijenjena ovisi o veličini i vrsti lovišta, reljefu, vegetaciji, veličini šumskih površina, uvjetima u lovištu, vrstama divljači, kao i potrebnoj tačnosti metode. Potpuno prebrojavanje podrazumijeva evidentiranje svih jedinki određene vrste u određenom vremenu ili vremenskom intervalu na određenom prostoru (područje, lovište, revir). Djelimično prebrojavanje podrazumijeva evidentiranje jedinki određene vrste divljači na određenom (manjem) prostoru u određeno vrijeme. Prebrojavanje je aktivnost koja mora biti zastupljena u programu rada svakog lovačkog društva. Djelimičnom metodom se utvrđuje broj jedinki, a kod vrsta kod kojih je to moguće i spolna struktura za svaku gospodarsku i pomoćnu vrstu divljači na određenim plohama, i to se redovito radi kada su u pitanju velika lovišta. Tako se, primjerice, zec prebrojava na najmanje tri ogleadne plohe, od kojih svaka obuhvata 10% lovnoproduktivne površine za zeca. Svaka od ploha bi trebala imati najveću, srednju ili najmanju brojnost. Svaki lovac brojač će upisati broj divljači koja je iz plohe izašla, kao i onu koja je u plohu ušla, sa njegove lijeve strane. Utvrđivanjem razlike (izašlo iz plohe – ušlo u plohu) dobije se broj svake brojane vrste divljači u plohi. Broj za cijelo lovište se dobiva matematičkim postupcima. Prebrojavanje fazana i jarebice može se obaviti potpunom metodom, budući

da su zimi grupirani u jata koja su dobro vidljiva na snijegu i može ih se prebrojiti bez uznemirivanja. Kombinirano s pozornim motrenjem hranilišta, kao i kontrolnim pojasnim pretraživanjem trake širine 100 m, uz pomoć psa ptičara i svega tri brojača, mogu se

dobiti upotrebljivi podaci o broju ovih vrsta divljači. S obzirom da i fazan (uz srneću, crnu i zečiju) spada u našu glavnu divljač treba naglasiti da se brojnost fazana najbolje obavlja metodom primjernih ploha i transektima u proljeće, početkom parenja, jer se tada mužjaci glasaju okupljajući ženke na otvorenom terenu. Možemo se poslužiti i indeksom brojnosti, tako da u proljeće koristeći metodu transekata s brojačkim tačkama registriramo broj pjevajućih mužjaka. S brojanjem na ovaj način se počinje 30 minuta prije svitanja. Brojačke tačke se određuju na svakih 500 ili 1000 m, a period slušanja je 2-5 minuta. Brojanje se završava dva sata poslije svitanja. Prebrojavanja divljih pataka i liski može se vršiti stalim opažanjem na jutarnjim, odnosno večernjim preletima. Rezultati primjene metoda prebrojavanja zapravo služe za uvid u trend populacije u određenom lovištu, što je bitan element za uspješno gospodarenje određenom vrstom. Njezin stvarni broj se najčešće nikad ne dozna. Osim za glavne vrste divljači postoji i metodologija za određivanje broja pomoćnih vrsta divljači, pri čemu se ponajprije misli na lisicu, kunu bjelicu i zaticu, divlju mačku, sivu vranu, svraku, gačca, čavku i šojku kreštalicu. Prebrojavanje

sitne divljači najbolje je provesti u razdoblju januar-februar, po snijegu i ne previše hladnu vremenu. Prebrojavanje srna je najbolje obaviti u februaru-martu dok su srne još u grupama-krdima, metodom transekata i metodom primjernih ploha. Prebrojavanje divljih svinja je najbolje obaviti na dva načina: metodom osmatranja na hranilištima, u februaru-martu, tokom tri uzastopne noći i metodom kružnih transekata, utvrđivanjem tragova u snijegu, u periodu od kraja februara do početka marta. Kod krupne divljači obavezno je utvrditi spolnu, starosnu i dobnu strukturu, a divljač se razvrstava u dobne razrede: mladunčad, podmladak, mlada, srednja i zrela grla. Provodi se tokom cijele lovne godine, a intenzivira se zimi kada je većina krupne divljači grupirana u krda. Obilaskom lovišta može se tačno ustanoviti gdje se koje krdo nalazi. Iskusni brojači, koji dobro poznaju vrste divljači, istodobno promatraju s udaljenosti grupiranu divljač i bilježe rezultate. U ovome im mogu biti od pomoći izgrađeni LGO i LTO, ponajprije hranilišta na kojima se vrši intenzivno prihranjivanje divljači, ali i čeke te promatračnice. Djelimičnom metodom, slično utvrđivanju broja zeca, utvrđuju se potrebni podaci za prebrojavanje krupne divljači u brdskim i gorskim lovištima, gdje je otežana prohodnost i preglednost. Poželjno je provesti i tzv. kontrolna brojanja, čime se mogu popraviti eventualno učinjene greške.

Prebrojavanje krupne divljači najbolje je neprekidno provoditi tokom cijele godine, a krajem zime, odnosno početkom proljeća, prije nego što divljač iz bilo kojih razloga napusti zimovališta, provesti kontrolna prebrojavanja. Služba korisnika lovišta sačinjava elaborat o obavljenom prebrojavanju. On se sastoji od popunjenih obrazaca za pojedine vrste divljači koje su predmet prebrojavanja prema odabranoj metodi prebrojavanja, i kontrolnih prebrojavanja pojedinih vrsta divljači. U lovištima u kojima se dugi niz godina precizno vode lovne statistike o odstrjelu, do rezultata se može doći i proračunom lovnog indeksa (povratno računanje).

Korištenje rezultata prebrojavanja

Utvrđivanje brojnog stanja divljači nije samo sebi svrha, njegovi rezultati se koriste kao polazni materijal za izradu kratkoročnih i srednjoročnih planova gospodarenja. Katastar lovišta formira i vodi korisnik lovišta. Podaci za katastar lovišta se popunjavaju u dva obrasca: „Opći podaci“ i „Praćenje promjena katastra lovišta“. Korisnik lovišta obavezan je dostaviti po primjerak katastra lovišta mjerodavnom federalnom i kantonalnom ministarstvu, ne kasnije od 15. marta za proteklu lovnu godinu. Lovnogospodarska osnova je dugoročni plan gospodarenja kojim se potanko uređuje gospodarenje određenom divljači i lovištem za određeno razdoblje (deset godina). Početno brojno stanje divljači služi za utvrđivanje gospodarskog kapaciteta. Lovnogospodarska osnova određuje minimalan broj divljači koja mora obitavati u određenom lovištu, što čini matični fond divljači. Osnovu može izrađivati pravna osoba registrirana za obavljanje djelatnosti iz oblasti lovstva ili fizička osoba s visokom stručnom spremom šumarske, agronomske ili veterinarske struke, koja je tokom visokog obrazovanja izučavala i položila predmet Lovstvo i koja ima obrtnicu za obavljanje te djelatnosti. Osnova se mora uraditi u roku od godine dana od dodjele lovišta na korištenje. Godišnji plan gospodarenja lovištem je kratkoročni planski dokument za iduću lovnu godinu (od 1. marta tekuće do 31. marta iduće godine). Izrađuje se na temelju

Osnove i utvrđenog brojnog stanja za svaku glavnu vrstu divljači na početku lovne godine. Uz Plan se dostavlja i zapisnik o proljetnom prebrojavanju divljači. Plan izrađuje služba, odnosno kompetentne osobe, a potpisuju ga ovlaštene osobe. Nakon potpisa Plan se dostavlja mjerodavnom ministarstvu (federalnom

za posebna lovišta, a kantonalnom za ostala lovišta). Zakonom o lovstvu ostao je neodređen rok za dostavu Plana. Međutim, s obzirom na to da se realizaciji Plana može pristupiti tek nakon dobijanja saglasnosti, preporuka je da se dostavi u što kraćem roku. Ako nema odobrene Osnove, jednakom metodologijom se izrađuje privremeni Plan, na temelju čega je moguće dobiti saglasnost, ali ne na vrijeme dulje od godine dana. O svim radovima izvršenim u lovištu i provedenim mjerama propisanim Osnovom, obvezno se hronološki vodi evidencija. Na temelju vođenih evidencija popunjavaju se propisani obrasci. Izvještaj se dostavlja nadležnom ministarstvu zajedno s Planom. Za sva odstupanja od planiranog potrebno je dati valjano obrazloženje. U

protivnom postavlja se pitanje ispravnosti cijelog procesa planiranja, što na kraju može prouzrokovati raskid ugovora o zakupu, odnosno dovesti do oduzimanja lovišta. Bitno je, u pripremi procesa, upozoriti lovce da prikažu stvarne podatke. Drukčiji postupci značili bi zadiranje u matični fond divljači i samo je pitanje dana kada bi se pojavila situacija gdje će brojno stanje divljači za prelaz na dan 31. marta biti manje od istog brojnog stanja prethodne godine, što znači izostanak lova za tu lovnu godinu. Ovaj problem će biti riješen kada lovačka društva budu godišnje plaćale procijenjeni planirani broj odstrjela divljači.

I.D.

Lov velikog tetrijeba

Zbog ugroženosti vrste nije planiran lov ove vrste divljači prema Operativnom kalendaru aktivnosti u lovištima TK za lovnu 2019./2020., ali je vijekovima bio ukras naših šuma pa zaslužuje pažnju, tim prije što svjetska iskustva pokazuju da se gluhan može uspješno umjetno uzgojiti i pustiti u lovište

Stanište i pjevalište

Veliki tetrijeb (*Tetrao urogallus*) - gluhan, ukras je visokoplaninskih lovišta. Spada u jednu od najtajanstvenijih i najljepših šumskih životinjskih vrsta. Nakon završenog parenja u aprilu ili maju, što uglavnom ovisi o nadmorskoj visini i klimatskim uvjetima staništa, život koke i mužjaka se iz osnove mijenja u odnosu na hladnu zimu i burno proljeće. Koke se bave majčinskim obvezama (pravljenje gnijezda, nošenje i ležanje na jajima, piljenje i briga o potomstvu), a mužjaci odlaze u potragu za hranom da bi nadoknadili energiju koju su izgubili pri parenja. Mužjak i ženka se razdvajaju odmah nakon parenja i žive odvojeno sve do sljedećeg proljeća. Koke se najčešće gnijezde nedaleko od mjesta parenja, u šumskoj stelji u nekom udubljenju, najčešće među korijenjem stabala, pod iščupanim stablom ili ispod gustih grana stabala. Koka pravi jednostavno gnijezdo koje oskudno obloži biljnim materijalom, mahovinom i ponekim perom. Snese obično pet do devet jaja na kojima u gnijezdu leži prosječno 27-28 dana. Gnijezdo napušta samo ako se uznemirava. U kasnu jesen odrasli pomladak tetrijeba se odvaja po spolovima, tako da mladi mužjaci neko vrijeme žive zajedno u grupi, a mlade ženke ostaju sa kokom. Do idućeg proljeća ove zajednice se raspadaju na pojedinačne

primjerke. Tijekom vegetacijskog razdoblja, zbog načina života i adaptacije na životnu okolinu, ova divljač postaje gotovo neprimjetna u lovištu. Samo iskusno i uvježbano oko može primijetiti tragove koje ova divljač ostavlja iza sebe. Na taj način, između ostalih, i utvrđuje se njezino brojno stanje. Krajem ljeta i u jesen odrasli primjerci mogu se sresti na šumskim kamionskim putevima na koje silaze radi uzimanja kamenčića koji pomažu pri varenju želuca, zbog većih količina i teže probavljive hrane koju uzimaju u tom razdoblju. Veliki tetrijeb i koka rijetko se mogu primijetiti u prirodnom staništu, ali u proljeće, ova tiha i neprimjetna ptica ponovno se pokazuje u punom sjaju i ljepoti. Na pjevalištima u proljeće mužjaci se bore za koke kljunom, nogama i krilima, nakon čega ostaju vidljivi tragovi. Neprijatelji su mu divlje mačke, kune, lisice i sove ušare. Mladi stradaju od svih grabežljivaca i od prirodnih nepogoda.

Lov priskakivanjem

Prema Zakonu o lovstvu FBiH, propisana je stalna zabrana lova (u skladu s „Crvenom listom“) na koku velikog tetrijeba, a mužjak velikog tetrijeba je lovostajem zabranjena divljač, što znači da se, prema Pravilniku o

vremenu lova lovostajem zaštićene divljači i popis vrsta ptica i sisara koje se smatraju korisnim za poljoprivredu i šumarstvo, veliki tetrijeb lovi od 15. marta do 31. maja. Prema Pravilniku o načinu upotrebe lovačkog oružja i naboja najmanji dopušteni kalibar za lov velikog tetrijeba je 5,56, najmanja dopuštena kinetička energija zrna na 100 m je 1000 džula, najmanja dopuštena težina zrna je 3,24 grama i najveća dopuštena daljina gađanja je 100 metara. U smislu Zakona o lovstvu FBiH, za trofej od ove divljači se smatra cijeli primjerak velikog tetrijeba. Lov tetrijeba se ubraja među najuzbudljivije i najneobičnije. Lovi se u sumrak, za vrijeme parenja, kada „ogluši“ u ljubavnom zanosu, brusi i za to vrijeme ne čuje šuškanje ili šumove oko sebe. Tetrijebova „nagluhost“ traje samo nekoliko sekundi, što je spretnijim lovcima dovoljno vremena da se domognu njegova cijenenog pernatog trofeja. Tetrijeba može loviti samo iskusan lovac i dobar poznavatelj terena (pjevališta). Lovac koji ne poznaje lov na tetrijeba i teren, mora imati iskusna vodiča. Lov priskakivanjem specifična je vrsta lova velikog tetrijeba. Sam način lova u uskoj je vezi s tjelesnom odlikom tetrijeba da prilikom svoje pjesme u jednom dijelu niti čuje, niti vidi. Ljubavni pjev tetrijeba sastoji se od četiri strofe: lagano, pojedinačno škljocanje, ubrzano višestruko škljocanje, prasak i brušenje. Pjesma se ritmično ponavlja i često zna trajati sat vremena, a nekad i duže. Četvrta strofa pjesme, tzv. brušenje, služi lovcu za priskakivanje. U tih se nekoliko sekunda lovac nastoji što brže približiti tetrijebu. Zbog činjenice da tetrijeb tada ne vidi i ne čuje, približavanje treba izvoditi što hitrije, ne pazeći mnogo na buku koja se

pritom pravi. Iako postoji mogućnost da se grana ispod noge slomi, tetrijeb koji brusi to neće čuti. Međutim, ako se lovac ne zaustavi (stane kao ukopan) prije nego li tetrijeb završi brušenje, ovaj će ga sigurno opaziti i nestati u dubini šume. S obzirom na razdoblje godine kada se ovaj lov izvodi i činjenicu da tetrijeb živi u planinama na nadmorskoj visini ne manjoj od 1100 do 1500 metara, na tim je visinama snijeg za vrijeme lova dosta dubok i kretanje je otežano. Lov na tetrijeba priskakivanjem spada u najljepše i vrlo naporene lovove, koji iziskuju mnogo znanja, iskustva, a i lovačke sreće. Lovac koji prvi put ide u ovakav lov, bez pomoći iskusna vodiča teško će doći do željenog trofeja, osim ako ga slučajno ne odstrijeli. Pratitelji lovca koji imaju dugogodišnje iskustvo lako pronalaze pjevališta i stabla na kojima tetrijeb prenoći, a po tragu u snijegu prepoznaju je li se tetrijeb samo kretao ili je i pjevao. Pri normalnu hod u noga za nogom, a u pjevanju su mu koraci kraći, otisnuti cik-cak, s paralelnim prugama od spuštenih krila. Pjevanje i parenje počne koncem marta i traje do kraja maja. Neiskusni lovci očekuju glasnu pjesmu ove velike ptice, koju su možda nekada i čuli ali su je zamijenili nekim drugim zvukovima iz prirode. Pjesma mu

je vrlo tiha i teško je odrediti s koje udaljenosti dolazi. Oni koji imaju dobar sluh mogu ga, ako je vrijeme tiho, čuti na udaljenosti od 300 do 350 koraka. Kad se priskakivanjem približi na pola udaljenosti, može se učiniti da je tetrijeb još daleko, jer ako je okrenut prsima – glasnije se čuje, a ako je okrenut leđima – čuje se tiše, čemu doprinosi i raširen rep koji prigušuje pjev. Ako lovac u popodnevnim satima stigne do konačišta, navečer treba izaći i pričekati tetrijeba koji će doletjeti na noćenje. Dolijetanje tetrijeba popraćeno je jakim štropotom, pogotovo ako se spušta na crnogorično drvo, kada u krošnji propada i zaustavi se na debljoj grani. Može se i navečer odstrijeliti tetrijeba, ali lovački je to učiniti ujutro. U jutarnji lov treba poći ranije, i u blizinu pjevališta doći pola sata prije nego svane. U svitanje se tetrijeb počne javljati škljocanjem s dužim stankama, a onda prelazi na ubranu pjesmu do brušenja. Poslije nekoliko minuta, kada „učvrsti pjesmu“, lovac počinje priskakivanje. U tih nekoliko sekunda brušenja tetrijeb slabije čuje, ali nije potpuno gluhan. Lovcima se preporučuje da ne pucaju na tetrijeba ako nisu sigurni u dobar pogodak, jer će ga sljedećeg jutra opet naći na istome mjestu.

Odstrjel i prepariranje

Podijeljena su mišljenja oko oružja za lov tetrijeba. Jedni zagovaraju sačmaricu, a drugi risanicu manjega kalibra. I jedna i druga puška imaju svoje prednosti i nedostatke. Kuglom se može koristiti na većim udaljenostima, ali se zna dogoditi da prostrijeljena divljač odleti smrtno pogođena i padne u gusto raslinje samo pedesetak metara dalje i ne bude pronađena. Sačmarica se preporučuje na udaljenosti od najviše 35 metara. Tetrijeba treba ciljati kad je okrenut prsima ili stoji bočno u brušenju, što se drži ispravno lovački. Kad je pogođen, pada niz grane, s tupim udarcem o zemlju. Ako je ranjen treba ga što prije uhvatiti, jer će ova snažna ptica na nogama pobjeći i biti izgubljena i za lovca i za lovište. Na mjestu odstrjela ostane dosta perja, što ovisi o pogotku i padanju kroz granje, te ga je potrebno pokupiti i odnijeti preparatoru.

Ovaj dragocjeni trofej svaki lovac želi preparirati i dodati svojoj lovačkoj zbirci, jer spada u jedan od najljepših trofeja. Smatra se da je tetrijeb vrijedniji lovački trofej od medvjeda. Ako se u roku od 24 sata od odstrjela ne može doći do preparatora, tetrijeba bi trebalo staviti u najlonsku vreću kako bi mu se smanjila dehidracija te ostaviti u zamrzivaču. S obzirom na to da je riječ o vrlo vrijednu trofeju, trebalo bi pronaći profesionalnog, iskusnog preparatora. Ako prilikom odstrjela dođe do oštećenja trofeja, radi se „medaljon“, tj. preparator napravi poprsje s glavom i repnom lepezom.

T.M.

22. maj Svjetski dan biološke raznolikosti

Izumru li životinjske i biljne vrste nestat će i čovjeka

Generalna skupština UN je proglasila 22. maj za Međunarodni dan zaštite biodiverziteta u cilju očuvanja raznovrstnosti života na Zemlji. Malo je divljih životinja koje čovjek nije na neki način preoblikovao. Industrijskom revolucijom čovjek je započeo proces ugrožavanja mnogih životinjskih vrsta, a neke je doveo do istrjebjenja. Ljudskim djelovanjem, primjerice krčenjem šuma, zagađenjem, izgradnjom cesta, naselja i sl., narušena su staništa divljači. Populacije divljih životinja u samo 40 godina su se smanjile za više od polovine, a njihov broj, koje zbog svojih potreba ne mogu promijeniti stanište, i dalje će se smanjivati. Također, njihov opstanak je ugrožen i ubijanjem radi sporta i ekonomske koristi. Od vrsta izumrlih u proteklih nekoliko stoljeća možda je tek četvrtina nestala iz prirodnih, evolucijskih razloga, a za sve ostale su izravno ili posredno krivi ljudi. Ljudi imaju obvezu zaštite dobrobiti životinjskih vrsta radi očuvanja biološke raznovrstnosti, koja je značajna za održavanje biološke ravnoteže svih živih sustava na Zemlji. Vođeni time doneseni su brojni zakoni i deklaracije o pravima životinja. U sve više zemalja divlje životinjske vrste mogu se naći samo u nacionalnim parkovima, koje je čovjek osnovao radi zaštite rijetkih preživjelih vrsta od vlastitog haranja.

Znanstvenici predviđaju da bi i **globalno zagrijavanje** moglo doprinijeti masovnom istrjebjenju divljih životinja u bliskoj budućnosti, djelovanjem na čak milijon vrsta. Životinje i biljke koje su navikle na hladnije klimatske uvjete morat će se pomicati prema polovima ili uzbrdo, čak i zbog malih promjena klime. Ovaj proces je već primijećen na mnogim mjestima – u Alpama, u planinskim predjelima Queenslanda i u Australiji i mnogim šumama Costa Rica. Uticaj na vrste postaje toliko značajan da njihovo kretanje može služiti kao pokazatelj zagrijavanja planete. Oni su tihi svjedoci promjena koje se odvijaju na Zemlji.

Krivolov i trgovina zaštićenim životinjama je biznis kojim upravljaju međunarodne organizirane skupine švercajući životinje i njihove dijelove. Svijet divljine pod sve je većim pritiskom zbog bujanja ljudske populacije. Dok s jedne strane imućni ljudi u brojnim zemljama potražuju razne kožne ili krznene proizvode, materijale za namještaj i medicinske sastojke, s druge strane bijeda tjera manje sretne ljude da uđu u posao s krivolovom i trgovinom zaštićenim vrstama životinja.

Prema podacima IUCN-a, u svijetu je opisano 1,9 milijuna živih vrsta, a procjenjuje se da ih ima između pet i trideset milijuna. Ukupno je ugroženo 15.589 vrsta, od kojih je 8321 biljka. Među ugroženim životinjama trećina su vodozemci, četvrtina sisavci, a osmina ptice. Prema istraživanjima Programa UN za okoliš (UNEP), 30 do 50 posto svih vrsta životinja izumrijet će do sredine stoljeća. Problem je i u tome što će se idućih desetljeća dodatno pogoršavati klimatske promjene. Kriterije za procjenu ugroženosti divljih vrsta

propisuje Međunarodna unija za očuvanje prirode (International Union for Conservation of Nature-IUCN), koja je svjetski autoritet za procjenu ugroženosti živog svijeta te njegovo očuvanje. IUCN vodi globalnu bazu ugroženih organizama te izdaje crvene popise vrsta ugroženih na globalnoj razini. Dugogodišnjim i detaljnim istraživanjem Međunarodne unije za očuvanje prirode nastala je baza podataka i lista ugroženih vrsta. Zemlje s najvećim brojem ugroženih vrsta prikazane su u tabeli. Odnos prema svijetu, pitanje biološke raznolikosti i izumiranja vrsta postale su nezaobilazne aktuelne teme različitih znanosti. Promjene u prirodi dovele su do izumiranja biljnih i životinjskih vrsta, što bi moglo rezultirati i nestajanjem čovjekove vrste. Kad govorimo o zaštiti živog svijeta, nije riječ samo o spašavanju pojedine vrste, nego o ukupnosti života na Zemlji. Ako se nastave tendencije u redukciji biološke raznolikosti, za hiljadu godina biosfera će vjerojatno biti uništena, živi svijet će se slomiti, a Zemlja će postati nenastanjiva. Čovjek mora spoznati da biološka raznolikost ima bitnu ulogu u budućem napretku i samom preživljavanju te da se gubitkom svake životinjske vrste dovodi u pitanje i sama čovjekova perspektiva.

Lovac s posebnim saosjećanjem brine o raznolikosti flore i faune. Uvijek je u kontaktu sa životinjskim i biljnim svijetom jer je priroda mjesto njegovog djelovanja. To što lovac u toku lovne sezone odstrjeli divljači ne umanjuje veću vrijednost njega kao uzgajivača i čuvara divljači, što je svojevrsna intervencija u prirodne odnose divljači i biološke sredine. Plansko gazdovanje lovištem podrazumijeva pošumljavanje, očuvanje prirodnog ambijenta divljači, njihovo uzgajanje, prehranjivanje i oplemenjivanje određene vrste kroz odstrjel nerazvijenih i bolesnih jedinki, gdje je uloga lovca da ublaži uticaj promjena koje su dovele do narušavanja biodiverziteta.

T.M

Svijet: Zemlja/Broj ugroženih vrsta	Evropa: Zemlja/Broj ugroženih vrsta	BiH i zemlje u našem okruženju: Zemlja/Broj ugroženih vrsta
1. Ekvador 2223	1. Španija 227	1. Hrvatska 91
2. SAD 1023	2. Portugal 167	2. Slovenija 79
3. Malezija 1166	3. Turska 148	3. Rumunija 62
4. Indonezija 1266	4. Italija 147	4. Crna Gora 57
5. Meksiko 900	5. Grčka 131	5. Albanija 57
6. Kina 841	6. Francuska 126	6. BiH 55
7. Australija 804	7. Rusija 116	7. Mađarska 48
8. Brazil 769	8. Hrvatska 91	8. Bugarska 47
9. Indija 687	9. Slovenija 79	9. Srbija 43
10. Filipini 682	10. Njemačka 71	10. Makedonija 36

LOVAČKI VICEVI

- Šta ima novo kod vas, u vašem lovačkom društvu?

- Tražimo novog blagajnika.
- Pa nedavno ste primili novog blagajnika..
- Njega i tražimo!

* * *

Lovac pošao u lov dva dana uoči ženidbe sina, što je rasrdilo suprugu. Mobitelom nazove sina mladoženju:

- Dragi sine, sutrašnji dan ćeš pamtiti kao najsretniji dan u svom životu.
- Hvala, tata, ali ja se ženim prekosutra.
- Sine znam šta govorim.

* * *

Nako mjesec dana zabavljanja pita djevojka momka strastvenog lovca:

- Kad ćeš me upoznati sa porodicom?
- Teško, po cijeli dan djeca u školi, žena radi drugu smjenu, a ja stalno lovu.

* * *

Razgovaraju dva lovca:
- Jučer sam se nakon lova posvađao sa ženom pa me sad boli glava.
- Mora da je migrena?!
- Ma jok, mislim da je od pepeljare!

* * *

Lovac se sprema u lov. Zazvoni telefon. Kaže on ženi:

- Ako mene netko traži, reci da sam u lovu!
Javi se žena:
- Žao mi je, još je u kući!
- Glupačo, trebala si reći da sam u lovu!
- Nisu tražili tebe.

* * *

Reče lovac svoji ženi plavuši:
- Ženo, razmisli malo prije nego što govoriš!
- Pa zar cijeli život da šutim?

* * *

Grupa lovaca u šumi naišla na jednu staricu koja siječe drvo:

- Majko, zašto ti siječeš, gdje ti je unuk?
- U teretani.

* * *

Žena strastvenog lovca:
- Ja sam tebi poput Pepeljuge, kuham, peglam, perem, čistim, rintam...

Muž lovac:
- Pa, rekao sam ti da ćeš živjeti ko u bajci kad se udaš za mene?

* * *

Lovac je u lovu, a supruga ga nazove na mobitel:

- Halo, možeš li pričati?
- Mogu.
- E, onda slušaj.

* * *

Policajac zaustavio lovca:
- Zabranjeno je voziti psa na prednje sjedištu.

- Ali, to je plišani pas!
- Rasa nije bitna.

* * *

Pričaju dva lovca:
- Poslo ja ženu da mi kupi dva piva i udario je auto.

- Pa šta ćeš sad?
- Ništa, ne beri brigu, imam još neke rakije.

* * *

Probudi se mališa pred zoru, i traži od majke da mu ispriča bajku, a ona mu kaže:

- Bez brige sine, sad će tata iz lova pa će nam pričati bajke.

* * *

Korpulentni lovac koji pokušava skinuti koje kilo viška požali se lovačkoj družini:

- Evo, sve sam probò, ali nikako da smršam.
- Pa nemoj sve probat, i debljaš se zato što sve probaš.

* * *

Veliki skupni lov, upoznaju se dva lovca:

- Čime se inače baviš?
- Ja sam bioenergetičar.
- Ne pitam te šta si bio, nego šta si sad.

* * *

Lovac iz lova došao umoran i nazove susjeda:

- Komšo, bi li mi malo posudio pilu motorku?
- A šta ćeš raditi?
- Zaspò bih jedno dva sata!

* * *

Pred izbore, veća grupa lovaca, uz lovački kazan, mudruje o politici:

- Zna li vi uopće šta je demokratija? – upita lovnik.
A na to će stari lovački vuk:
- To je kad deset budala ima više prava nego jedan pametan!

* * *

Pričaju dva lovca:
- Zašto vuk ima bijele šape?

- Ne znam.
- Da bude neprimjetan u siru i kajmaku! Jesi li kad vidio vuka u siru i kajmaku?
- Nisam.
- Eto, vidiš.

* * *

Žena je rodila a njen muž lovac sav sretan gleda sina u krevetiću među svim ostalim bebama i kaže:

- Ma, pogledajte ga! Vidi mog budućeg dase lovca, liči na mene, ma isti ja!

- Babica sa strane odgovara saosjećajno:

- Šta da se radi, važno je da je živ i zdrav!

Lovački pištolj i revolver

Lovačka tradicija i etika, zakonske odredbe, samilosni hitac

U svakom trenutku, pa i onda kad ga obuzme lovačka strast, današnji lovac ne zaboravlja da divljač nije samo meso ili trofej. Divljač je dio prirode koji lovac poštuje i cijeni. Ljubav prema prirodi i divljači lovac pokazuje brigom za održavanjem biološke raznovrsnosti i bioravnoteže u lovištima, kao i aktivnostima na uzgoju, čuvanju, prehrani i prihrani divljači u njezinu staništu, posebno kada su staništa ugrožena vremenskim nepogodama ili prirodnim katastrofama. Poštovanje lovačke tradicije, etičkih i civilizacijskih načela omogućilo je da lov danas bude sport i rekreacija, zabava i odmor, uživanje u prirodi, a ne odstrel divljači radi mesa ili postizanje rekorda u jačini trofeja i zadovoljavanje primitivnih strasti. Lov je zahvaljujući ponašanju lovaca postao sinonim za plemenit odnos prema prirodi i svim živim bićima. Poštovanje prirode i divljači je temelj lovačke tradicije. Pravila lovačkog reda i bontona doprinose užitku u lovu i druženju. Većina pravila o tome kakav lovac treba biti nije napisana, nego je to skup pravila koja se usmeno prenose s jedne na drugu generaciju lovaca i nisu obvezujuća. Njihovo bespogovorno poštovanje od davnina do danas ni jedan lovac ne dovodi u pitanje, jer pravila su to koja lov čine još većim užitkom. Moglo bi se navesti mnogo pravila kojima se pokazuje poštovanje prema prirodi i divljači.

Jedno od njih, koje govori o plemenitosti lovaca, jest i tzv. samilosni hitac. Zvuči loše kad se kaže da lovački pištolj ili revolver služi za samilosni hitac, ali spada u lovačku etiku. Ako je lovina ranjena, onda hicem iz pištolja završimo odstrel da se životinja ne bi mučila. Postoje neke zakonske odredbe kojima je u BiH regulirano nošenje kratkog oružja (revolvera, pištolja) u svrhu zaštite lovca prilikom lova i upućivanja završnog, samilosnog hica. Godine 2008., na temelju čl. 54. stava 6. Zakona o lovstvu Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj 4/06.), federalni ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva u „Službenim novinama FBiH“, broj 5/08., donio je Pravilnik u kojem se propisuje način upotrebe lovačkog oružja i naboja, u kojem piše:

Čl. 1. Ovim Pravilnikom se propisuje način upotrebe lovačkog oružja i naboja.

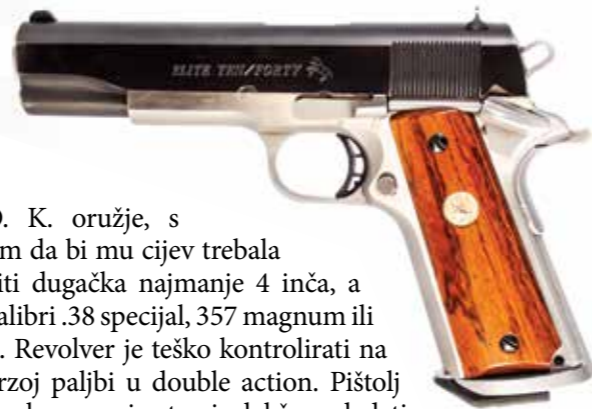
Čl. 2. Lovačko oružje, u smislu ovog Pravilnika, dugačko je vatreno oružje – lovačke puške, i to: 1. Repetirke s užlijebljenim i glatkim cijevima; 2. Prelamače s užlijebljenim i glatkim cijevima i njihove kombinacije; 3. Poluautomatske puške s užlijebljenim i glatkim cijevima, ako su tako uređene da mogu u spremište primiti najviše dva naboja; 4. Cijevni umetak. Iznimno od stava 1. ovoga člana, lovačko je oružje i kratko vatreno oružje – lovački pištolj, odnosno lovački revolver za zadavanje samilosnog hica u odstrelju, koji nije

kalibra manjeg od 7,62 mm, a naboji mu razvijaju kinetičku energiju veću od 300 džula.

Dakle, u lovu, pištolj ili revolver smijemo koristiti za samilosni hitac i za samoodbranu, u slučaju napada ranjene divljači. Trebamo znati neke bitne tehničke podatke o oružju i načinu njegove upotrebe. Najvažnije je da oružje zadovoljava minimalne uvjete koje je postavio zakonodavac u pogledu energije zrna i kalibra te da čvrsto i sigurno pristaje uz tijelo, za što je bitno odabrati dobar holster (futrolu za nošenje) koji neće smetati lovačkoj puški koju lovac nosi kao glavno oružje u lovu. Nužno je oružje isprobati na streljani uz prisustvo instruktora. Poželjno je isprobati više modela oružja i više različitih kalibara, kako bi se ustanovilo kojim se oružjem postižu najbolji rezultati i koje najviše odgovara korisniku.

Pištolj ili revolver?

Naravno, najbolje je izabrati i kupiti nov pištolj ili revolver. Ponuda je raznovrsna i obilna, u pitanju je samo novac. Ipak, polovno oružje može besprijekorno služiti, a cijena mu je povoljnija. Ako se oružje koristi isključivo za samilosni hitac, pouzdanost je tada sporedan faktor. Kod pištolja repetiraš pa probaš ponovo, kod revolvera zapneš kokot pa probaš ponovo... Za lovački samilosni hitac vježba baš i ne treba, bez obzira na vrstu oružja. Ako pod korištenjem u lovu smatrate samilosni hitac i samoodbrambeni u slučaju napada, primjerice, ranjenog vepra, onda prednost valja dati pištolju TT M57 jer ima veliku probojnu moć da zrno stigne do veprovih vitalnih organa, ili nekom drugom pištolju od pouzdanog proizvođača u kalibru 9 mm. Ako ste ljubitelj nečega što je lagano nositi, onda prednost imaju HS, Glock 19, CZ 100 i ostali modeli novijih verzija od polimerskih materijala. A se želi nešto robusno, željezne kvalitete, onda je pravi izbor pištolja u kalibru 9 mm: CZ 75B, Colt 40 S&W, Beretta 92 FS, Browning, Sig Sauer itd. Revolver je za ovu namjenu

O. K. oružje, s tim da bi mu cijev trebala biti dugačka najmanje 4 inča, a kalibri .38 specijal, 357 magnum ili sl. Revolver je teško kontrolirati na brznoj paljbi u double action. Pištolj je, zbog manjeg trzaja, lakše savladati, ali, za samilosni hitac to nije bitno. Drugo, u spremniku revolvera je 5-6 a kod pištolja 8-15 metaka. U kritičnom momentu, kad treba uputiti samilosni hitac, kod lovca je pojačan adrenalin, a u divljači je na maksimumu. To joj daje otpornost sve do trenutaka prije klonulosti, a lovac je izložen velikim pokretima i trzajima divljači, što mu smanjuje koncentraciju za precizan pogodak. Revolver je pouzdaniji samo teorijski. Revolverskom hicu prethodi

fizičko okretanje bubnja s nabojima i revolver gotovo nikad ne zataji, što nije uvijek slučaj s pištoljem, koji se nadopunjuje samostalno nakon svakog ispaljenog metka. Nije svejedno posjedujete li revolver s 5-6 metaka ili pištolj koji ima nekoliko metaka više, a to može biti prednost ili nedostatak. Oba oružja podjednako su pouzdana, učinkovitost im ovisi o korisniku. Stoga, najslabija tačka

pri njihovoj upotrebi jeste lovac (strijelac). Dakle, bez obzira na to je li riječ o pištolju ili revolveru, bitno je poštovati sigurnosne mjere pri rukovanju ovim lovačkim oružjem. Poželjno je nositi kratko oružje u lov. Možda će nam rijetko zatrebati, ali jednom kad posluži svrsi, itekako će opravdati svoju namjenu.

M. Bešlić

Revolver Kimber K6s

u svrsi samilosnog hica i samoodbrane od ranjene divljači

Na sajmu IWA Nirnberg 2019, na štandu kompanije Kimber, posebnu pažnju je privukao mali revolver K6s. Inovativna konstrukcija kompaktnog revolvera je bila odličan potez jer je Kimber (poznat prije svega po pištoljima baziranim na M-1911) proširio gamu revolvera sa šest različitih verzija plus specijalne serije s gravuroma i drškama po narudžbi. Lovci, naravno, revolver i pištolj posmatraju kao kao dopunsko oružje u svrsi samilosnog hica i samoodbrane od ranjene divljači. Osnovni model K6s je izrađen glodanjem, od kvalitetnog nehrđajućeg čelika. Ima okidački mehanizam koji funkcioniše samo u režimu dvostruke akcije (DAO), cijev dugu 51 mm i kapacitet doboša od šest metaka kalibra .357 Magnum. Prilično uobičajeno. Ali, sa masom od 642 grama i najvećom širinom od samo 35 mm to je najlakši revolver u ovom kalibru izrađen kompletno od čelika i istovremeno ima najmanju širinu među „šestopucima“. Obrada je na očekivano visokom nivou, finiširanje je odlično, a sve ivice na oružju su zaobljene tako da ne kače za odjeću. U Kimberu su se potrudili da strijelcu baš ništa ne zasmeta. Nišani koji se uobičajeno sastoje od niske mušice i ujseka u ramu u obliku slova U kod K6s su pažljivo projektovani tako da uprkos niskom profilu daju sasvim pristojnu sliku. Zadnji nišan je savršeno uklopljen, prati siluetu rama, ali je mat crn, sa finim horizontalnim radlovanjem koje eliminiše odsjaj. Baš kao i na niskoj, upadljivoj mušici, s obje strane širokog pravougaonog ureza postavljene su tricijumske cjevčice koje daju jasnu nišansku sliku i u lošim svjetlosnim uslovima.

Stranice kratke ali udobne drške savršeno su uklopljene i kupci mogu da biraju između nekoliko opcija - tvrda guma, drvo bogate teksture, oštro čekirani G10 ili „Crimson Trace“ s ugrađenim laserskim markerom. Najkompaktniji model je obilježen je s DC od „Deep Cover“ tj. „dobro skriveno“. Verzija CDP (Custom Defence Package) nudi kombinovan finiš s crnim ramom prekrivenim DLC zaštitom, sjajno ispoliranom cijevi i burencetom i čekirane drške od ružinog drveta. Oznaka TLE je skraćenica od Tactical Law Enforcement što ukazuje na ciljnu grupu korisnika. Ovi revolveri imaju oštro čekirane drške od G10 koje pružaju vrlo siguran hvat, tricijumske nišane i mat crni DLC finiš. Zahvaljujući sadržaju keramičkih nano čestica ima vrlo visoku površinsku tvrdoću. Uz to je nereflektujući, otporan na grebanje, a pritom ima i funkciju suvog maziva jer mu je koeficijent trenja izuzetno nizak. Familija K6s dopušta izbor između dvije dužine cijevi - 51 ili 76 mm. Ta opcija ima smisla ako planirate da (bar povremeno)

koristite municiju kalibra .357 Magnum. Bez obzira na korišćenje „brzih“ baruta koji u potpunosti izgorijevaju u milisekundi, cijev duga 51 mm ipak je prekratka „lansirna rampa“ da bi snažan metak poput .357 Magnum razvio pun potencijal. Iako je u ponudi modernih revolvera skoro nemoguće naći model namenjen isključivo za kalibat 38 Spl. ovaj metak je idealno rješenje za revolver namjene samilosnog hica i samoodbrane od ranjene divljači. Uz relativno laku kontrolu, revolver Kimber K6s je precizan i dovoljno snažan pa i pucanj izaziva trzaj jak i oštar. Okidač kod K6s je dobro isprojektovan i sila okidanja se kreće oko 4,5 kg što je bolje od većine serijskih modela. Ipak, čak i bitniji od težine je gladak, ujednačen hod okidača. Kod Kimbera je to sasvim pristojno odrađeno, ali sa iznenađujuće dugim hodom. Postoje čak tri „koljena“ na okidaču. U realnim uslovima ovo ne predstavlja problem, čak je i poželjno da bi se umanjio rizik od incidenta u stresnim okolnostima. Ali za ljubitelje klasičnog DA/SA sistema Kimber nudi i opciju sa uobičajenim, spoljašnjim udaračem.

Hod okidača na DA je identičan kao kod osnovnog modela, ali zahvaljujući izloženom udaraču sada ga možete zapeti i pripremiti za zaista lakih i odsečnih 1,5 kg. Poluga okidača je udobno oblikovana, sa zaobljenim ivicama i glatkom površinom. Nešto veća širina doprinjela bi subjektivnom osjećaju da je sila okidanja manja ali najbitnije je da strijelac ima oštar potpune kontrole. Osim pomenutog okidača, jedina komanda je dugme za oslobađanje burenceta koje se angažuje uobičajenim guranjem naprijed, ali je potrebna sila za to iznenađujuće mala. Svi pokretni dijelovi su tijesno upasovani uz minimalne zazor, bez klimanja, ali rade glatko i bez otpora. Burence u presijeku ima oblik zaobljenog šestougla i jednom zarotirano vrti se dugo, kao točak na ruletu. Razmak između komora je minimalan jer na drugi način ne bi bilo moguće ostvariti širinu od samo 35 mm. Svejedno, to ne utiče na čvrstinu i izdržljivost oružja pa je K6s od ponosnih vlasnika dobio nadimak „džepna atomska bomba“. Očekuje se i verzija s portovanom cijevi, podesivim nišanom i opcionom većom drškom. Širi se i spisak proizvođača dodatne opreme, brzih punjača, futrola... Po svemu sudeći, ovaj praktični „mališan“ ima sigurnu budućnost.

Japanski karabini Howa 1500

Poznati i popularni američki proizvođač lovačkih karabina Howa Machinery Company nalazi se u Japanu, u Nagoji, nedaleko od Tokija i Osake. Firma je osnovana 1907., a u lovačkom oružarskom svijetu je postala je poznata kada je legendarni američki oružar, strijelac, balističar i konstruktor Roj Vederbi, svoj karabin Weatherby Mark V, povjerio da proizvode u Howinim pogonima. Taj najsloženiji i najjači zabavljeni zatvarač s devet bravećih bregova, Japanci su uradili besprijekorno. Magazin Alljagd je napravio recenziju i za evropsko tržište ponudio dvije verzije karabina Howa M-1500. Ove kvalitetne i precizne puške koštaju 758, odnosno 898 eura.

Howa 1500, obrtno-čepni lovački i sportski karabin, za svaku je pohvalu a pristup poslu pokazuje da Japanci ne sve misle. Znajući da svaki vlasnik nove sportske ili lovne dalekometne puške, već poslije nekoliko pucanja, ima neke zamjerke pa sprovodi brojne dorade, u Howi su, pored fabrički kompletiranih pušaka, kupcu ponudili sljedeće: u čak 12 različitih kalibara i dvije dužine sanduka, uradili su ocijevljene mehanizme s dužinama cijevi od 508, 559 i 610 mm. Ovi ocijevljeni mehanizmi se proizvode identični u verziji od ugljeničnog, tamno mat bruniranog čelika, ali i od nehrđajućeg čelika u nereflektujućem

satiranom finišu. Bez obzira na kalibar ili dužinu cijevi, ovi ocijevljeni mehanizmi ni u jednoj varijanti nemaju mehaničke nišane. Bez obzira da li se radi o sportskim debelozidnim bull cijevima, ili tankozidnim lovnim, obavezna je ugradnja optičkog, kolimatorskog, refleksnog, laserskog (gdje je dozvoljen) ili nekog drugog nišana. Za ove ocijevljene mehanizme Howa 1500, u SAD poznate firme (Hogue, Knoxx Axiom, Black Hawk, Butler Creek...) rade na desetine najrazličitijih kundaka. Odabrani po želji i namijeni, jednostavno se uz pomoć dva vijka povezuju s odabranom ocijevljenim mehanizmom. Korisnik koji upražnjava lov i long range, može na jedan ocijevljeni mehanizam da kupi, dva ili više odgovarajućih, namijenskih kundaka, od najjednostavnijeg do najsloženijeg. To nije mnogo, ako istu pušku koristite u lakoj izvedbi, sa lakim kundakom za lov, ali i sa ergonomski teškim složenim kundakom na long range takmičenjima.

Neki misle da su se konstruktori iz Howe, s obzirom da su proizvodili Weatherby Mark V, opredijelili za neki sličan, savremen i složen sistem bravljenja obrtnočepnog zatvarača. Baš suprotno. Kao što veliki Weatherby ima stalno u ponudi pored Mark V i model Vanguard sa zatvaračem na bazi Mauser 98, tako je i Howa 1500, ostala svojom konstrukcijom u Mauzerovoj porodici. Poput mnogih, kao što je Remington 700 i kod Howe su odlučili da malo uproste zatvarač Mauzer 98. Tako su, ostavivši dva prednja zabavljujuća brijega, postavljena pod 180 stepeni, izbacili treći

brijeg, koji je na originalu smješten ispred ručice zatvarača. Potom, dugi složeni nepomični bočni izvlakač, koji omogućava kontrolisano hranjenje-uvodjenje metka u cijev, zamijenjen je opružnim izvlakačem tipičnim za puš fiding - gurajuće hranjenje (uvodjenje metka u ležište). Ova pojednostavljena su smanjila troškove izrade zatvarača i sanduka. Važno je da sve besprijekorno funkcioniše. Pojednostavljenje konstrukcije Mauser M98 ne znači uštedu na kvalitetu mašinske i završne obrade. U skladu s renomeom svih japanskih proizvoda, cio sklop, bilo da je crni ili nehrđajući, besprijekorno je finišan. Zatvarač na puškama Howa 1500 je višedijelni, s tim što su cilindrično tijelo za zabavljujućim bregovima, ručica, sklop spojnice s udarnim sistemom, izvlakač i izbacivač, posebni dijelovi. Pored bravećeg brijega, čije su dimenzije veoma slične onim na Mauseru 98, nalazi se dugi, široki izvlakač. On je utopljen u kružni profil tijela zatvarača i ima široku i naoštrenu ivicu, koja čvrsto drži čahuru metka u njenom donjem žlijebu. Ne nasuprot, već pod uglom od 60 stepeni, nalazi se okrugli oprugom potiskivani izbacivač čahure. Čelo zatvarača je duboko upušteno, tako da je dno čahure sa svih strana zaštićeno prednjim ivičnim zidom zatvarača. Ako se tome doda više rupica i kanala za odvod vrelih barutnih gasova, pokazuje da su se Howini konstruktori dosta bavili

problemom sigurnosti pri pucanju. Ovdje, ako dođe do pucanja čahure ili probijanja dna kapisle, vrela gasovi neće doći u kontakt sa strijelcem. Ručica za repetiranje je nezavisna od tijela zatvarača, što je pojeftinilo i uprostilo izradu ovog sklopa. I pored toga s njom se lako rukuje, na dobrom je mjestu i repetiranje se obavlja glatko, bez primjene veće sile. Spojnica jednostavnog cilindričnog oblika integriše sklop zatvarača. Iz njenog zadnjeg dijela izviruje dio zatvarača, što služi kao indikator da je udarni sistem u napregnutom stanju. Howini inženjeri su ponosni na svoje rješenje sistema okidanja. Tvrde da je zahvat udarača i zapinjača minimalan, ali bezbjedan. Obarač uglavnom ima pripremljeno koljeno, koje lakim podešavanjem može da se eliminiše. Na uobičajenom mjestu, na zadnjoj desnoj strani sanduka puške, smještena je komanda kočnice. Sanduk Howa 1500 je urađen od valjanog-kovanog komada punog ugljeničnog ili nehrđajućeg čelika. S gornje strane sanduka se nalazi posebno pripremljena površina sa 2x2 navojna otvora, koja služe za prihvat montaže optičkog nišana. - Poznati Weaver radi svoje Grand Slan jednodjelne i dvodjelne baze za Howu, mogu da se dobiju i uz pušku, da prate materijal sanduka (ugljenični ili nehrđajući čelik) i prihvatljive su cijene, plus prstenovi za montažu optike. Donji dio sanduka sa štitnikom obarača ima bravicu za otvaranje poklopca magacina, od istog čelika kao i sanduk. Međutim, za lovce koji više vole odvojivi okvir od fiksnog magacina, Howa je predvidjela zamijenu donjeg dijela sanduka, koji sada prima okvire. Kpacitet odvojivih okvira

je pet ili 10 metaka, a fiksnog magacina tri ili pet metaka, u zavisnosti od kalibra. Howa 1500 se radi sa lakim ili teškim cijevima dužine od 508, 559 i 610 mm, koji mogu da budu u kalibrima od .204 Ruger, do .338 Win. Mag. i .275 Ruger. Čak 12 ponuđenih kalibara u kratkoj i dugoj izvedbi sanduka, zadovoljiće sve lovne i sportske situacije. Obuhvaćen je čak i sportski, rijetki kalibar 6,5x55 Swiss. Njegovu sportsku cijev Japanci rade u koraku 1:8 inča. Jedan od najzanimljivijih dijelova vezanih za ove karabine je paleta kundaka koju iz Howe stavljaju ispred kupca. Jednostavnim pilar bedingom, s dva donja vijka, s ocijevljenim mehanizmom se povezuje više polimerskih i gumiranih Hogovih kundaka, zatim više anatomskih sportskih laminatnih kundaka klasičnog oblika ili s otvorom za palac i punim pištoljskim rukohvatom. Za lovce

klasičnog ukusa predviđeni su fini kundaci od američkog oraha. Sam vrh sportskih kundaka činila bi nabavka Knox Axiom kundaka, koji sadrži dva unutrašnja opružna sistema, što silu trzaja redukuje za 70%. Po boji, konstrukciji, obliku i materijalu od koga su napravljeni, moguće je ugraditi više od 20 različitih kundaka na ocijevljeni mehanizam puške Howa 1500. To će nekome biti nevažno, ali nije... Za malo novca vašoj pušci dajete višestruku namijenu: lovnu, sportsku, rekreativnu... I do sada je bilo modela pušaka koje je vlasnik sam nadograđivao po sistemu lego kockica. Međutim, to su sve bila skupocjena oružja. Kod Howe 1500, za oko 900 do 1.100 eura, možete da zadovoljite sve svoje želje, a da pritom imate kvalitetnu japansku pušku, visoke preciznosti.

IN MEMORIAM

Čehajić (Husejn) Refik zv. Jovaš
(1931. - 2017.)

Navršile su se dvije godine od smrti našeg Jovaša, organizatora lova i sijela u LD „Tuzla“, čiji je član od daleke 1958. godine. Bio je prvi počasni član LS „Šiški Brod“. U Sekciji i Društvu je ostavio neizbrisive tragove na unaprijeđivanju lovstva i drugarstva. Živio je za dan kada se lovci okupe na lovačkim druženjima, bio je domaćin mnogim gostima iz drugih lovačkih društava i aktivna do kraja. Nikad nećemo zaboraviti našeg drugara i veseljaka, uzornog lovca i nadasve čovjeka. Neka mu je rahmet.

LD „Tuzla“ Tuzla

Glavić Jusuf zv. Juso
(1941. - 2019.)

Juso je bio istaknuti član LD „Spreča“ Kalesija i LS „Rainci“. Dao je veliki doprinos razvoju i unapređenju kalesijskog lovstva. U svojoj dugogodišnjoj lovačkoj karijeri nagrađen je najvećim lovačkim priznanjima i odlikovanjima, a diplomu počasnog člana je dobio 1998. godine. Neka mu je rahmet.

LD „Spreča“ Kalesija

Hemić Semiz
(1941. - 2019.)

Lovačko društvo „Zelemboj“ Banovići je ostalo bez još jednog svog vrijednog i uglednog člana. Naš poštovani Semiz, koji se i u poznim godinama života odazivao svim lovačkim akcijama, ostavio je neizbrisive tragove u Društvu. Zauvijek će nam nedostajati njegovo prijateljstvo, a posebno kolegama iz Sekcije „Grivice-Bučik“. Neka mu je rahmet duši i da mu Allah podari Džennet.

LD „Zelemboj“ Banovići

Lačić (Zajim) Miralem
(1961. - 2018.)

Krajem jula prošle godine napustio nas je naš daragi Miralem, dugogodišnji lovac Sekcije „Podgorje“ u LD „Zelemboj“ Banovići. Ne postoje riječi za bol i prazninu koja je ostala iza velikog prijatelja, ali ostaje trajno sjećanje na tragove njegovih aktivnosti na unapređivanju lovstva i drugarstva. Neka mu je rahmet duši i da mu Allah podari Džennet.

LD „Zelemboj“ Banovići

Salihović Avdo
(1942. - 2020.)

Avdo je bio član LD „Spreča“ od 1967., a počasni član je od 2006. godine Kao pripadnik Sekcije „Kalesija“ dobitnik je mnogih lovačkih priznanja i odlikovanja. Ostatak će upamćen kao prijatelj koji nas je itekako znao razveseliti svojim pjesmama. Nikad se nije ljutio na prijateljske šale. Neka mu je rahmet.

LD „Spreča“ Kalesija

Križevac Huso zv. Brzi
(1932. - 2006.)

Huso Križevac je jedan od osnivača LD „Spreča“ Kalesija. U svom dugogodišnjem lovovanju je dao nemjerljiv doprinos kalesijskom lovstvu. Dobitnik je mnogih priznanja. Kao primjeran lovac bio je poštovan u članstvu, posebno u svojoj Sekciji „Kalesija“. Ostatak će upamćen kao veliki čovjek i lovac. Neka mu je rahmet.

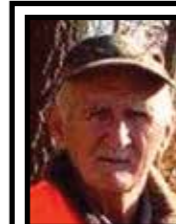
LD „Spreča“ Kalesija

Bukvarević Sead zv. Sejo
(1953. - 1992.)

Sead Bukvarević je bio izuzetno aktivan član LD „Spreča“ i LS „Kalesija“. Dobitnik najvećih lovačkih odlikovanja. Kao prijateljni policajac sportista bio je i veliki ljubitelj prirode. Dao je nemjerljiv doprinos u odbrani BiH. Prva je žrtva agresije na domovinu. Posthumno je odlikovan zlatnom policijskom značkom. U znak poštovanja lovci Kalesije svake godine organizuju memorijalni lovački nišan „Sead Bukvarević“. Neka mu je rahmet.

LD „Spreča“ Kalesija

Bešić Esed
(1940. - 2020.)

Lovačko društvo „Teočak“ je izgubilo zaljubljenika prirode i lovstva, dobrog i omiljenog druga Eseda. Zbog svojih ljudskih i lovačkih vrlina, discipline i drugarstva bio je vrlo cijenjen i poštovan među svojim drugovima i sredine u kojoj je živio. Neka mu je rahmet duši i da mu Allah podari Džennet.

LD „Teočak“ Teočak

Dan šuma

21. mart/ožujak

Misli zeleno

*Moramo sačuvati šume za svoju djecu,
unuke i one koji tek treba da se rode,
ali moramo sačuvati šume i za one
koji ne mogu govoriti u svoje
ime, poput životinja i drveća.*

Dravna izreka Navaho indijanaca